

Державна підтримка органічного сільськогосподарського виробництва

Наталія Прокопчук

natalie.prokopchuk@fibl.org, www.ukraine.fibl.org

Funded by

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Швейцарська Конфедерація

Державна підтримка органічного сільськогосподарського виробництва у світі

- › Звичайна і розповсюджена практика у світі
- › Наприклад, в ЄС субсидії спрямовані на розвиток сільських територій, підтримку виробництва змінено на підтримку виробників (у формі прямих виплат), зроблено акцент на захисті навколишнього середовища, якості та безпеці харчових продуктів, і на добробуті тварин
- › Субсидії добровільних агроекологічних заходів
- › Виробники виконують вимоги Сприятливих умов для сільського господарства та навколишнього середовища (Good agricultural and environmental condition, GAEC)

Швейцарія – державна підтримка органічного с/г

Органічне сільське господарство підтримується частково **цінковою надбавкою органічної продукції** на ринку та частково державною підтримкою (як федеральним урядом, так і кантонами): **прямі виплати з розрахунку на гектар**, які, в свою чергу, розділяються на загальні прямі виплати та екологічні внески. Умовою для загальних прямих виплат є підтвердження так званого “дотримання екологічних умов” (Ökologischer Leistungsnachweis, ÖLN) для всіх господарств.

Додатково до загальних прямих виплат швейцарські фермери можуть звертатися щодо отримання **екологічних виплат**, які включають покриття витрат на екологічне відшкодування, на екстенсивне виробництво зернових і насіння рапсу та на органічне сільське господарство.

В Швейцарії підтримку отримують лише ферми, що повністю перейшли на органічне виробництво. Лише для виноробства та вирощування фруктів можливі виключення.

Швейцарія – державна підтримка органічного с/г

Виплати для органічного сільського господарства у Швейцарії

Призначення сільськогосподарських земель	Субсидії, за 1 га
Площі під спеціальні культури (лікарські трави, овочі тощо)	1200 швейцарських франків / 970 євро
Площі під сільськогосподарські культури, що не є спеціальними (зернові, олійні тощо)	800 швейцарських франків / 647 євро
Луки/пасовища	200 швейцарських франків / 162 євро

Джерело: Федеральне відомство сільського господарства Швейцарії
(Bundesamt für Landwirtschaft, BLW), 2011

Німеччина – державна підтримка органічного с/г

- › З 1989 р. державна підтримка органічному с/г
- › З 1994 р агроекологічні програми
- › У 2011 році **на виробництво сільгосппродукції в органічному сільському господарстві** Німеччини було отримано близько 143 млн. євро з державних фондів країни. Фінансова підтримка цих програм, як правило, забезпечувалась і федеральним урядом, і федеральними землями у співвідношенні 60:40, не враховуючи співфінансування ЄС.
- › Додатково у більшості федеральних земель органічні господарства можуть отримати право на допомогу максимально на 530 євро на ферму в цілому для того, щоб **відшкодувати витрати на органічну сертифікацію**
- › Держава підтримує **ініціативи збуту та розвиток виробничо-збутових ланцюгів**. У період з 2000 р. до 2011 р. більше, ніж 16,9 млн. євро - для підтримки початку бізнесу для груп виробників, розробки та впровадження концепцій збуту, а також інвестицій для груп виробників або підприємств переробки та збуту, що співпрацюють з цими групами виробників, або окремими органічними фермерськими господарствами

Німеччина – державна підтримка органічного с/г

Виплати для органічного сільського господарства у Німеччині

Призначення сільськогосподарських земель	Допомога на початку впровадження методів органічного сільського господарства, євро/гектар ⁶	Допомога на підтримку методів органічного сільського господарства, євро/гектар
Площі для вирощування овочів	480 (575)	300 (350)
Орні землі	210 (220)	170 (180)
Луки/пасовища	210 (220)	170 (180)
Площі під багаторічними культурами чи посадковим матеріалом	900 (950)	720 (750)

Джерело: Федеральне Міністерство продовольства, сільського господарства та захисту прав споживачів Німеччини (BMELV), 2013 р.

Польща – державна підтримка органічного с/г

- › Держава підтримує органічне сільське господарство в Польщі з двох джерел:
- › 1) з національного бюджету здійснюється підтримка наукових досліджень в органічному сільському господарстві; витрат на інспектування та сертифікацію, а також на дорадчі послуги;
- › 2) підтримка фермерів та розвитку органічного сектору здійснюється через агроекологічні заходи, просування та поширення інформації, участь фермерів у схемах якості харчових продуктів.

Польща – державна підтримка органічного с/г

Виплати для органічного сільського господарства у Польщі

Призначення сільськогосподарських земель	Виплати за перехід на органічне с/г, євро/га	Виплати на ведення органічного с/г, євро/га
Луки/пасовища	330 польських злотих/ 84,5 євро	260 польських злотих/ 66,6 євро
Орні землі	840 польських злотих/ 215,2 євро	790 польських злотих/ 202,4 євро
Площі під овочівництво	1550 польських злотих/ 397 євро	1300 польських злотих/ 333 євро
Площі під лікарські трави	1150 польських злотих/ 294,6 євро	1050 польських злотих/ 269 євро
Площі під фруктове садівництво та ягоди	1800 польських злотих/ 461,1 євро	1540 польських злотих/ 394,5 євро
Площі під інше садівництво та ягоди	800 польських злотих/ 204,9 євро	650 польських злотих/ 165,5 євро

Джерело: Міністерства сільського господарства та розвитку сільських територій Польщі, 2012

Туреччина – державна підтримка органічного с/г

- › Кілька державних програм, які підтримують органічне сільське господарство, включаючи **Програму підтримки прямих доходів** (Direct Income Support, DIS), за якою виплати здійснюються з розрахунку на гектар, вони становлять 180 турецьких лір/га (75 євро/га).
- › Сільськогосподарський банк Туреччини надає **кредити з привабливим відсотком** (зниженим на 60%) для всіх підприємців органічного с/г.
- › Проект “**Поширення знань про органічне сільське господарство**”, який фінансується з державного бюджету.
- › Проект “Впровадження реформи сільського господарства” за підтримки World Bank надав **додаткові виплати для органічного сільського господарства** у чотирьох особливо екологічно вразливих регіонах Туреччини

Туреччина – державна підтримка органічного с/г

- › Для підтримки органічного сектору Міністерство сільського господарства та розвитку сільських територій Туреччини (MARA) організовує **інформаційні кампанії для збільшення обізнаності та зацікавленості в органічному виробництві серед виробників та споживачів**
- › **Зобов'язання кожний місяць транслювати в ефірі півгодинні освітні програми та/або програми для популяризації органічного сектору.**
- › Міністерство призначило **фахівців з органічного сільського господарства** в кожному з 81-го провінційного сільськогосподарського директорату, через них Міністерство запроваджує навчальні програми.
- › **Підтримка досліджень з органічного виробництва** і виділило кошти практично для науково-дослідних інститутів
- › Заступник міністра схвалив **заходи для експортерів:**
надання компенсації витрат на сертифікацію, відшкодування витрат на аналіз зразків органічної продукції

Молдова – державна підтримка органічного с/г

- › Успішна робота програми заохочення споживання органічних продуктів у державному секторі (школах, дитячих садках, лікарнях, армії та державних закладах). Якщо державна або громадська організація купує органічні харчові продукти, вона отримує субсидію у розмірі 20% середньої ціни традиційного продукту цієї номенклатури.
- › Створено профільний Департамент органічного сільського господарства в Міністерстві сільського господарства та харчової промисловості Молдови
- › В кожному адміністративному регіоні Молдови є державний службовець, відповідальний за питання органічного сільського господарства.
- › Активна діяльність у галузі наукових досліджень та інновацій (розробка та удосконалення науково-практичних основ органічного сільського господарства, методів біологічного захисту рослин та технологій органічного сільського господарства.
- › Фінансування державної програми “Органічне сільське господарство в Молдові”.

Молдова – державна підтримка органічного с/г

Субсидії в розрахунку на один гектар виплачуються в Молдові лише протягом перших двох років переходу на органічне сільське господарство. В 2007 р. загальна сума цих виплат склала приблизно 120000 євро, в 2008 р. – 239000 євро та в 2009 р. – 298000 євро.

Виплати для органічного сільського господарства у Молдові

Рік переходу на органічне виробництво	Сума, євро /га
1й рік переходу	40
2й рік переходу	24

Джерело: Міністерство сільського господарства та харчової промисловості Молдови, 2012

США – державна підтримка органічного с/г

- › Закладення органічного саду на території Білого Дому та на території штаб-квартири Міністерства сільського господарства США у Вашингтоні
- › Ініціатива-підтримка з досліджень та дорадчої роботи в органічному с/г (3 млн. доларів США на рік)
- › Ініціатива з даних органічного с/г, яка розширює збір та аналіз економічної інформації
- › Національна органічна програма (NOP), яка регулює органічні стандарти та сертифікацію
- › Національна програма органічної сертифікації розподілу витрат, яка повертає кошти на сертифікацію через відшкодування
- › Програма заохочення збереження навколишнього середовища
- › Через великий попит і обмежену пропозицію органічних продуктів було виділено 50 млн. доларів США для заохочення вітчизняного виробництва органічних харчових продуктів.
- › Деякі штати надають підтримку під час переходу на органічне с/г. Штат Айова - фінансування органічним фермерам у розмірі 20 \$/га, щоб спробувати ведення органічного с/г протягом 3-х років.

Україна – державна підтримка органічного с/г

Закон України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» від 03.09.2013 № 425-VII

Розділ VIII

ДЕРЖАВНА ТА НАУКОВА ПІДТРИМКА ВИРОБНИЦТВА ТА ОБІГУ
ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА СИРОВИН

Стаття 33. Державна підтримка виробництва та обігу органічної продукції
(сировини)

1. Державна підтримка суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність у сфері виробництва та обігу органічної продукції (сировини), надається відповідно до Закону України "Про державну підтримку сільського господарства України".

Стаття 35. Наукове забезпечення виробництва та обігу органічної продукції
(сировини)

1. Наукове забезпечення виробництва та обігу органічної продукції (сировини) здійснюють Національна академія аграрних наук України, науково-дослідні та інші наукові установи і навчальні заклади відповідно до законодавства.

Україна – державна підтримка органічного с/г

› ДЕРЖАВНА ЦІЛЬОВА ПРОГРАМА розвитку українського села на період до 2015 року

6. Очікувані результати, ефективність Програми

У результаті виконання Програми передбачається:

довести обсяг частки органічної продукції у загальному обсязі валової продукції сільського господарства до 10 відсотків.

2. Розвиток рослинництва

Розвиток рослинництва здійснюється шляхом:

стимулювання ведення органічного сільського господарства

4. Охорона і підвищення родючості ґрунтів, екологізація сільськогосподарського виробництва

Державна політика спрямовується на вирішення питань забезпечення охорони земель, підвищення родючості ґрунтів та екологічної безпеки сільських територій шляхом здійснення комплексу заходів відповідно до проектів землеустрою

Україна – державна підтримка органічного с/г

› ДЕРЖАВНА ЦІЛЬОВА ПРОГРАМА

розвитку українського села на період до 2015 року

14. Формування агроекологічного іміджу України

Зважаючи на те, що вітчизняне сільське господарство є визначальною галуззю у забезпеченні населення харчовими продуктами, питання екологічної безпечності мають першочергове значення.

У зв'язку з цим передбачається:

унормувати розвиток органічного землеробства, створити систему його сертифікації

2. Інвестиційно-інноваційна модель розвитку

У процесі виконання Програми формується інвестиційно-інноваційна модель розвитку сільського господарства, що зумовлено посиленням конкурентної боротьби на ринку сільськогосподарської продукції та інтеграції України у міжнародний економічний простір.

› Формування зазначеної моделі забезпечується шляхом:

› створення економічних умов для розвитку органічного землеробства

Україна – державна підтримка органічного с/г

- › **Стратегія розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 р.**, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України за №806-р.
- › В стратегії серед пріоритетних напрямів досягнення стратегічних цілей вказано і забезпечення продовольчої безпеки держави шляхом сприяння розвитку **органічного** землеробства, насамперед в особистих селянських і середніх господарствах.

Україна – державна підтримка органічного с/г

- › Угода про Асоціацію Україна-ЄС
- › Додаток XXXVIII до глави 17 «СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО ТА РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ» РОЗДІЛУ V «ЕКОНОМІЧНЕ І ГАЛУЗЕВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО»
- › Політика якості
- › Органічне фермерство
- › Постанова Ради (ЄС) № 834/2007 від 28.06.2007 про органічне виробництво та маркування органічної продукції;
- › Постанова Комісії (ЄС) № 889/2008 від 5.09.2008, що визначає детальні правила імплементації Постанови Ради (ЄС) № 834/2007 про органічне виробництво та маркування органічної продукції стосовно органічного виробництва, маркування і контролю;
- › Постанова Комісії (ЄС) № 1235/2008 від 8.12.2008, що визначає детальні правила імплементації Постанови Ради (ЄС) № 834/2007 про умови імпорту органічних продуктів з третіх країн.

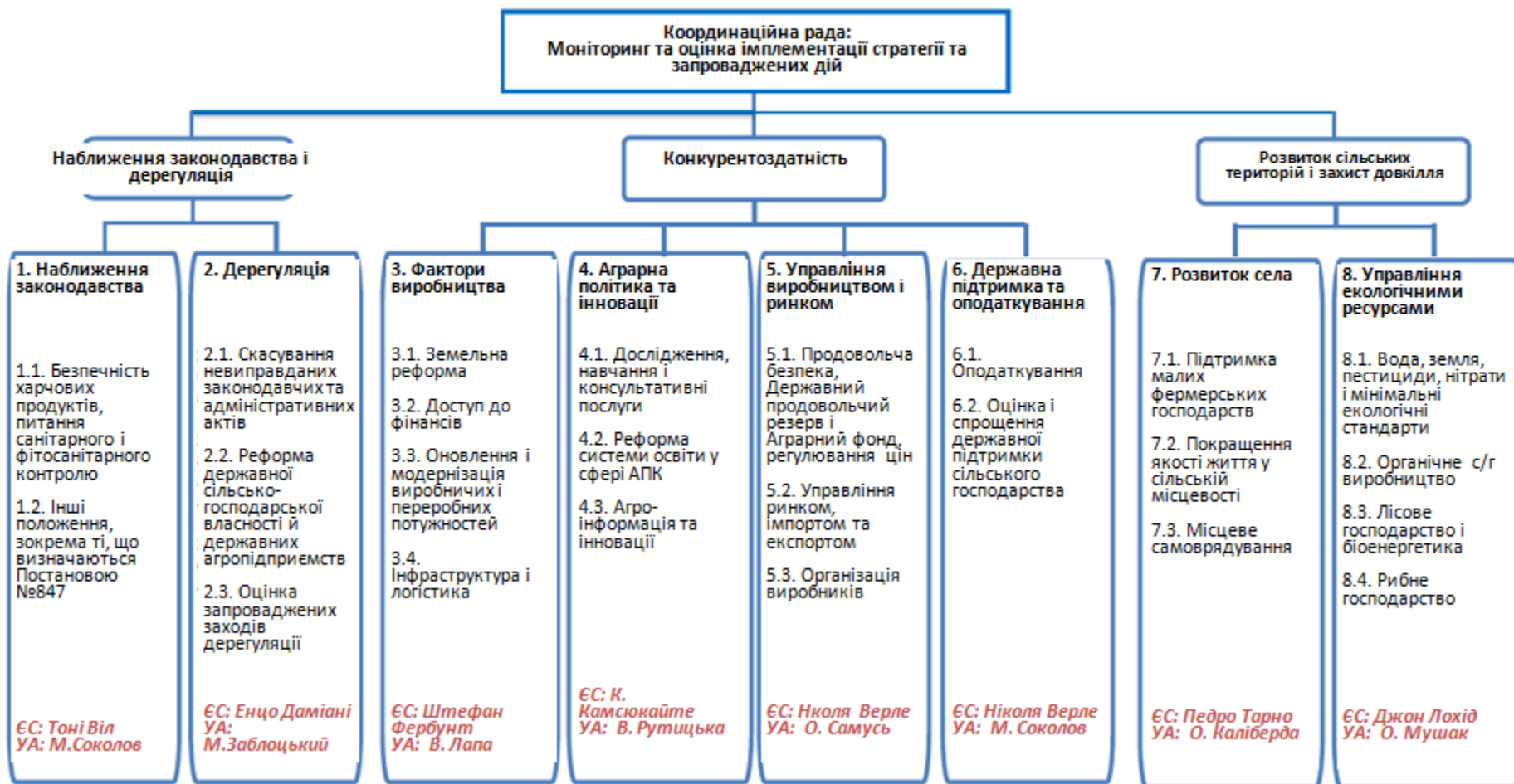
Україна – державна підтримка органічного с/г

- › Створено 3 робочі групи:
- › Робоча група при Міністерстві аграрної політики та продовольства України щодо удосконалення Органічного Закону і розробки підзаконних актів
- › Робоча група при Міністерстві аграрної політики та продовольства України для розробки Єдиної комплексної стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на 2015-2020 рр.
- › Дорадча група з питань торгівлі та сталого розвитку щодо імплементації Угоди про асоціацію ЄС-Україна (на запит Міністерства економічного розвитку і торгівлі України)

Блок-схема стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій на 2015-2020 роки Версія від 21 листопада 2014р.

Головна мета: Підвищення конкурентоздатності сільського господарства і сприяння сталому розвитку сільських територій відповідно до стандартів ЄС і міжнародних

Наближення законодавства і дерегуляція

1. Наближення законодавства

1.1. Безпечність харчових продуктів, питання санітарного і фітосанітарного контролю

1.2. Інші положення, зокрема ті, що визначаються Постановою №847

ЄС: Тоні Віл
УА: М.Соколов

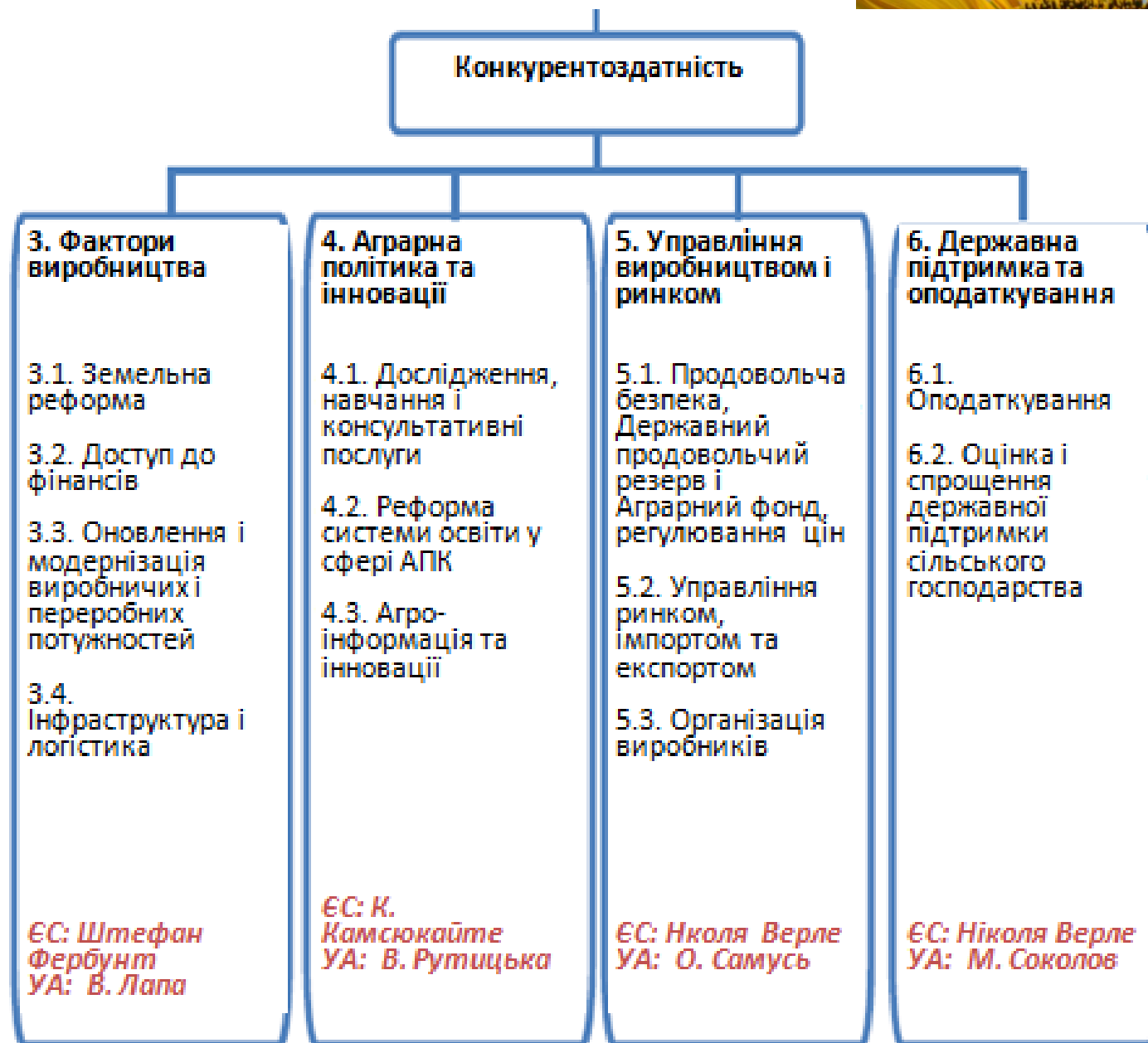
2. Деретуляція

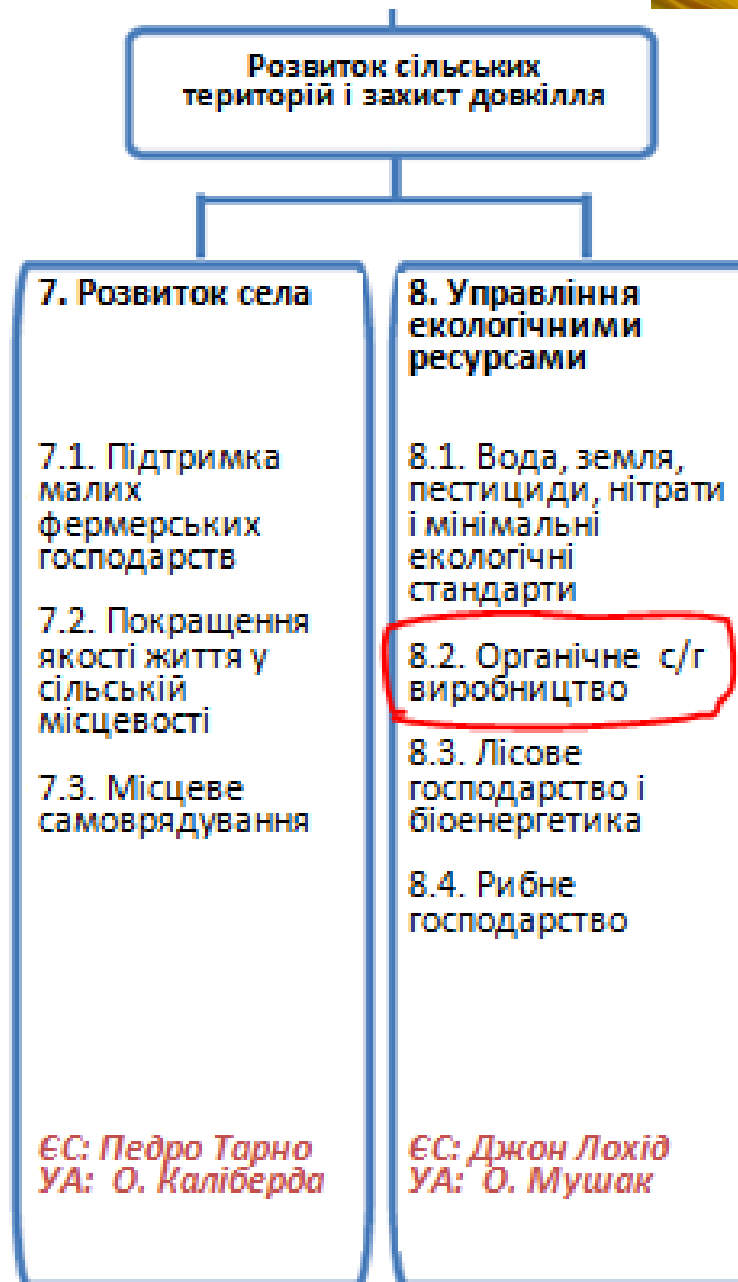
2.1. Скасування невинправданих законодавчих та адміністративних актів

2.2. Реформа державної сільсько-господарської власності й державних агропідприємств

2.3. Оцінка запроваджених заходів дерегуляції

ЄС: Енцо Даміані
УА: М.Заблоцький

Фото Павільйону України на найбільшій міжнародній виставці органічної продукції «Біофах», м.Нюрнберг, Німеччина, 2015

Дякую за увагу!

Наталія Прокопчук, natalie.prokorchuk@fibl.org, www.ukraine.fibl.org